

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมจัดทำแผน ความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การปกครองในระบอบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นและการบริหารงานท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการค้นคว้าอภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลบางนมโค และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลบางนมโค

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยใช้กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลบางนมโค

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวนครั้งที่เข้าร่วมประชุมจัดทำแผน 3-4 ครั้ง และเป็นผู้บริหารท้องถิ่น 3 คน สมาชิกสภาเทศบาล 10 คน ข้าราชการ 13 คน กลุ่มแม่บ้าน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ผู้แทนชุมชน 17 คน และตัวแทนผู้ประกอบการจากภาคเอกชน 2 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลบางนมโค พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่น และการบริหารงานท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดร้อยละ 64.0 รองลงมา คือ มีความรู้ระดับต่ำร้อยละ 26.0 และมีความรู้อยู่ในระดับสูง เพียงร้อยละ 10.0

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลบางนมโค พบว่า ในภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ากระบวนการที่ดีที่สุด ได้แก่ ด้านการกำหนดทางเลือกและการเลือกทางเลือก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.2 รองลงมา คือ ด้านการลงมือปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 3.65 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเตรียมการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 3.53 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 3.37 และด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 3.16 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผน ของเทศบาลตำบลบางนมโค สรุปเป็นลำดับดังนี้

ปัญหา

1. คณะกรรมการจัดทำแผนไม่มีความพร้อม
2. มีเพียงการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ
3. การชี้แจง ทำความเข้าใจ และการรายงานข้อมูลไม่ชัดเจน
4. ขาดการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงลึก อย่างเป็นระบบ
5. ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
6. คณะกรรมการขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

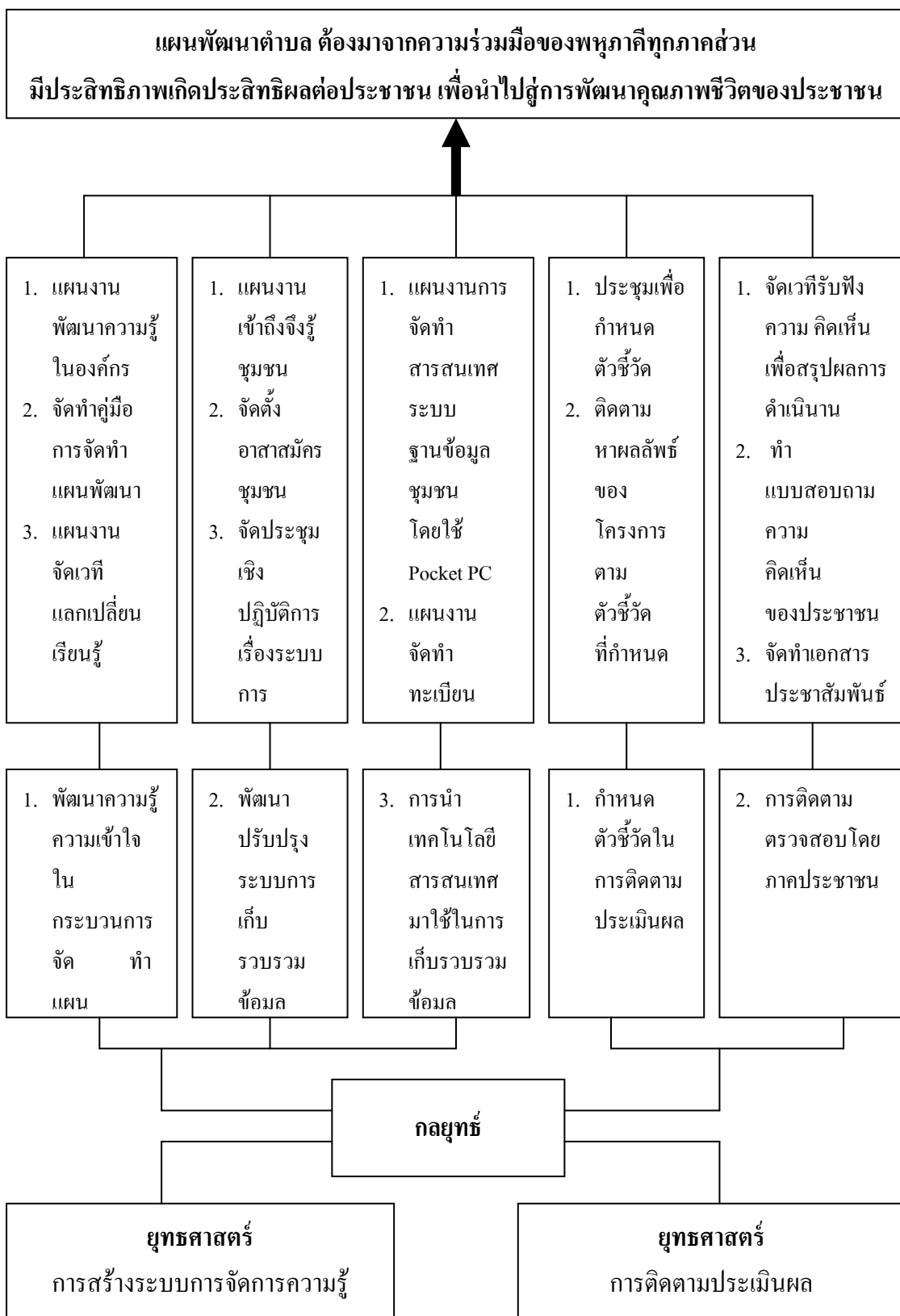
1. ควรมีการประชุมหาข้อมูลเบื้องต้นจากประชาชนก่อนการวางแผน
2. ควรมีการอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ให้คณะกรรมการเล็งเห็นถึงความสำคัญ

ของการวางแผน

3. ควรจัดทำแบบสอบถามข้อมูลให้ครอบคลุมทุกด้าน
4. ควรนำข้อมูลมาสังเคราะห์แยกแยะอย่างเป็นระบบ
5. ใช้หลักความจริง ความจำเป็น และความต้องการสูงสุดมาจัดลำดับความสำคัญ
6. ฝึกอบรมคณะกรรมการจัดทำแผน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการประเมินผล

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบล บางนมโค

แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนา มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ตำบลบางนมโค มีแผนพัฒนาตำบลที่มาจากความร่วมมือของพหุภาคีทุกภาคส่วน มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งใช้ยุทธศาสตร์การสร้างระบบการจัดการความรู้ และยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผล ซึ่งเชื่อว่าเมื่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางนมโค มีความรู้ ความเข้าใจ และมีกระบวนการจัดทำแผนที่ดีจะทำให้ได้แผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แผนกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลบางนมโค อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลจากข้อค้นพบได้สาระสำคัญ ดังนี้

1. จากการศึกษากระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 กระบวนการที่ดีที่สุด ได้แก่ การกำหนดทางเลือกและการเลือกทางเลือก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 4.2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การวางแผนหรือการจัดเตรียมการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 จัดอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าเทศบาลตำบลบางนมโคมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของการเตรียมการจัดทำแผนและสิ่งที่จะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น คือ ควรให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการวางแผนเป็นผู้ดำเนินการประชุม และจัดตั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการสนับสนุนการจัดทำแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 จัดอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า เทศบาลตำบลบางนมโคมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับ ปานกลาง ซึ่งความจริงแล้วถือเป็นวิธีการที่สำคัญในการจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นที่ต้องปฏิบัติเพื่อเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลในการดำเนินงานในปีต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 จัดอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า เทศบาลตำบลบางนมโคมีการประมวลข้อมูลเชิงปริมาณแล้วสรุปออกมา ในรูปของตารางเพื่อประกอบการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และคณะ (2546 : 78) ที่ได้รายงานการวิจัยเรื่อง จิตความสามารถในการวางแผนพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลที่อยู่ใกล้และห่างไกลศูนย์กลางความเจริญ พบว่า คณะกรรมการตำบลไม่ค่อยใช้ข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจ การกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.2 จัดอยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่าเทศบาลตำบลบางนมโค มีการคัดเลือกปัญหาและความสำคัญของปัญหาพิจารณาปัญหาโดยการยอมรับร่วมกันของชุมชน มีการประนีประนอมในการพิจารณาทางเลือกพิจารณาข้อดีข้อเสียโดยการอภิปรายร่วมกัน และ มีจิตความสามารถในการกำหนดทางเลือกเป็นที่น่าสนใจ การลงมือปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 จัดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เกรียงไกร ทองจิตติ (2547 : 46) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็น ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล ซึ่งพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีจิตความสามารถในการลงมือปฏิบัติงานตามแผน มีการแบ่งความ รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติ และสิ่งที่จะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็คือ ควรสรุปผลการดำเนินการตามแผนให้คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทราบทุก 3 เดือน และกระบวนการสุดท้าย คือ การติดตามประเมินผล พบว่า จัดอยู่ในระดับปานกลาง พบจุดที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือ ควรมีการประเมินผลก่อนลงมือปฏิบัติ ประเมินผลในขณะที่ดำเนินการตามแผนจากประชาชน ประเมินผลความคุ้มค่าของ

แผนจากงบประมาณที่ใช้ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา พบว่าการติดตามประเมินผลขาดแบบประเมินผลที่ได้มาตรฐาน

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลบางนมโค อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวิธีการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการสร้างระบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนซึ่งสอดคล้องกับ ชงยุทธ ศรีประคู้ (2542 : 95) พบว่า ปัญหาสำคัญส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน การพัฒนาปรับปรุงระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลของทุกชุมชน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสร้างระบบการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย การกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินเพื่อให้เกิดความชัดเจน เป็นระบบและมีมาตรฐาน และสามารถประเมินผลสำเร็จของโครงการได้ว่ามีความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือไม่ การติดตามตรวจสอบโดยภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนตรวจสอบการดำเนินงาน ทั้งก่อนระหว่าง และหลังการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ ศรีเมือง (2544 : บทคัดย่อ) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบผลลัพธ์ของผลที่ได้จากการปฏิบัติงานว่าประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญกับกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผน และการวางแผนในอนาคต เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ได้คำนึงถึงความต้องการประชาชน เป็นหลักและมิได้มองถึงศักยภาพภายในชุมชน เหตุนี้ทางเทศบาลตำบลบางนมโคควรมีข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นระยะ

1.2 ควรจัดประชุมหาข้อเท็จจริงจากประชาชนในการวางแผนเรื่องต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน ควรจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการวางแผน พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ควรลงรายละเอียดในประเด็นสำคัญ ใช้ข้อความที่อ่านเข้าใจง่าย และควรปรับปรุงคู่มือให้ทันสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งควรส่งเสริมความสามารถในการบริหารงานของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ โดยการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการที่จัดทำแผนในระดับตำบลกับคณะกรรมการที่จัดทำแผนในระดับอำเภอและในระดับจังหวัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ และมีความหลากหลายยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์และเปรียบเทียบกันระหว่างองค์กรอื่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดกระบวนการวางแผนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาถึงผลกระทบของการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อิทธิพลของนักการเมืองในระดับจังหวัดและระดับชาติ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ดูจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล

